

Nyt fra historisk videnskab

HJÆLPEMIDLER

ARNE ODD JOHNSEN og GUNNAR CHRISTIE WASBERG: Norsk militærhistorisk bibliografi. Forsvarets krigshistoriske Afdeling/Gyldendal norsk Forlag, 1969. 373 s. 51,45 kr.

Værket bygger i første række på det omfattende kartotek over militærhistorisk litteratur, som den ene af redaktørerne, dr. phil. Arne Odd Johnsen, tog initiativet til, da han først i 60'erne som statsstipendiat gjorde tjeneste ved Forsvarets krigshistoriske Afdeling. Førstebibliotekar dr. phil. Gunnar Christie Wasberg har forestået bibliografiens endelige redaktion med universitetsbibliotekar Tom Arbo Høeg som medhjælp.

Ved udvælgelsen af litteraturen til bibliografien har man lagt følgende forståelse af begrebet norsk militærhistorie til grund: Det omfatter såvel Norges krigshistorie som det militære forsvars organisation og virksomhed i fredstid. I tilknytning hertil har det været naturligt at medtage bl. a. biografier over højere militærpersoner, nordmænd i fremmed krigstjeneste, militæres indsats på civile felter og centrale publikationer om skyttesagen i Norge; m. h. t. den dansk-norske fællesflåde har man kun registreret værker af særlig interesse fra et norsk synspunkt. Uden for bibliografien falder bl. a. litteratur om udenrigs- og forsvarspolitik, om civilbefolkningens stilling og forhold i krigstid og norske forfatters værker om militære emner, som ikke i alt væsentligt gælder Norge.

Bibliografien omfatter perioden frem til og med 1945 – litteraturen er dog ført à jour til 1965 med enkelte værker fra 1966–68. Man har registreret såvel bøger som tidsskriftartikler, og enkelte avisartikler er taget med. Ud over norsk og vigtig dansk litteratur er der medtaget en del værker af særlig interesse bl. a. svenske, engelske og tyske. Anmeldelser er udeladt.

Værket, der omfatter godt 5600 »numre«, er forsynet med et udførligt personregister samt nødtørftige sted- og sagregistre. Indholdsfortegnelsen, der også fremtræder på engelsk, har 14 afsnit: Indledning – om bl. a. militærhistorisk forskning – Norsk krigshistorie, Udkommanderingerne til Skåne (1848) og til Slesvig (1849–50), Neutralitetsvagt, Militære foranstaltninger i 1905, Forsvaret som etat, Borgervæbning, Militær lokalhistorie, Biografisk litteratur, Nordmænd i Den danske Livgarde, Nordmænd i den dansk-norske fællesflåde, Nordmænd i fremmed krigstjeneste, Bidrag fra militær side til udviklingen af civile samfundsområder og Skyttesagen i Norge.

Afsnittene er naturligt nok af højst forskelligt omfang; størst er afsnittene om Forsvaret som etat med 122 sider (godt 1200 »numre«) og om Norges krigshistorie med 108 sider (godt 1800 »numre«). Mindst er afsnittet om udkommanderingerne med kun 8 »numre«. Det er bemærkelsesværdigt, at afsnittet om

bidrag til den civile samfundsudvikling omfatter 50 »numre« og 16 emner, spændende fra idræt over veje og jernbaner til videnskab.

Udgiveren har i sit forord udtalt det håb, at bibliografien vil blive til hjælp og glæde for militært interesserede, og at den vil inspirere historikere til nærmere klarlæggelse af, hvad det militære forsvar har betydet for det norske folk gennem tiderne – nationalt som samfundsmæssigt. Det forekommer anmelderen, at værket er ypperligt egnet hertil – og tillige til inspiration for de andre nordiske landes officielle militærhistoriske virksomhed. Men værket er desuden et talende vidnesbyrd om den målbevidsthed, hvormed der arbejdes i Forsvarets krigshistoriske Afdeling og om den støtte fra såvel faghistorisk som fra norske bevilgende myndigheders side, som virksomheden nyder godt af.

Ikke alene den norske, men nordisk militærhistorisk virksomhed har med Norsk militærhistorisk Bibliografi modtaget et såre nyttigt arbejdsredskab – de øvrige nordiske landes militærhistoriske institutioner følger forhåbentlig snarest og med samme smukke resultat det norske eksempel.

HELGE KLINT

Bibliographie zur alteuropäischen Religionsgeschichte 1954–1964. Bearbeitet von PETER BUCHHOLZ. Arbeiten zur Frühmittelalterforschung, hrsg. von KARL HAUCK. 2. Band. Schriftenreihe des Instituts für Frühmittelalterforschung der Universität Münster. Berlin, Walter de Gruyter & Co., 1967. xxxiii + 299 s. 45 DM.

Hvis man skal tro denne bibliografi, er der i årene 1954–64 udsendt ikke mindre end 5298 skrifter og afhandlinger om oldeuropæisk religionshistorie. Og så er de klassiske græske og romerske religioner endda ikke medtaget. Undertitlen begrænser området »zu den antiken Rand- und Nachfolgekulturen im ausser-mediterranen Europa unter besonderer Berücksichtigung der nichtchristlichen Religionen«. Ydermere har redaktøren på grund af manglende sprogkundskaaber følt sig tvunget til at se helt bort fra den litteratur, som er udsendt på slaviske sprog. Og endelig har han givet op over for vrimmelen af arkæologiske skrifter; litteratur om gravhøje og grave er som hovedregel kun optaget, når den omhandler hele gravpladser eller fyrstelige grave. Der er vel forskel på folk.

Med alle disse begrænsninger bliver tallet 5298 næsten uhyggeligt stort. Skriver der virkeligt så meget om de oldeuropæiske religioner? Det gør der bestemt ikke. Det virkelige tal er langt mindre, men redaktøren har slet ikke magtet at afgrænse sit emne på rimelig vis. Bibliografien indeholder foruden religionshistorien tillige et omfattende, men ret tilfældigt og ganske usystematisk udvalg af almenhistorisk, sproghistorisk, arkæologisk og topografisk litteratur, hvis tilknytning til religionen det ofte er svært at øjne. Medens arkæologisk litteratur af primær religionshistorisk interesse som nævnt er udeladt, optræder der således et helt afsnit om *Probleme und Methoden der Erforschung von Bodendenkmälern*; dets 47 numre omhandler så lidet relevante emner som dybhavsarkæologi og naturvidenskabelige målemetoder inden for arkæologien. Heller ikke den kronologiske afgrænsning er fastholdt konsekvent. Hvad har Admiralitetskyrkan i Karlskrona dog at gøre med oldeuropæisk religionshistorie?